แบบฟอร์ม 1

คู่มือโครงการตามตัวชี้วัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

1. ความสอดคล้อง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1.2 แผ่นแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร

- แผนแม่บทย่อย เกษตรกรปลอดภัย

1.3 แผนปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ

2. หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 มราคม 2564 ให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) : โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป โดยยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 มีวิสัยทัศน์คือ “เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากร และความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม” โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อน BCG (Bio-Circular-Green Economy) เป็นวาระแห่งชาติ โดยตั้งเป้าเพิ่มสัดส่วนมูลค่า GDP ของ BCG จาก 21% เป็น 24% ภายใน 5 ปี หรือเพิ่มจาก 3.4 ล้านล้านบาท ในปี 2563 เป็น 4.4 ล้านล้านบาท ในปี 2568 โดยสินค้าเกษตรถือเป็นหนึ่งในเป้าหมายที่อยู่ในการผลักดันด้วยนโยบาย BCG เช่นเดียวกัน

อ้อยโรงงานนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของไทย โดยไทยมีศักยภาพการผลิตและส่งออกน้ำตาลเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศบราซิล ในปี 2564/2565 ไทยมีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งประเทศรวม 8.92 ล้านไร่ ให้ผลผลิตรวม 92.08 ล้านตัน และเป็นพืชที่มีศักยภาพในการนำนโยบาย BCG Model มาใช้ในขบวนการต่างๆ โดยสามารถนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารจัดการได้ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เพื่อช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ด้วยเหตุนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย ปี 2567 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยได้รับการพัฒนาความรู้และสามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยให้มีผลผลิตเพียงพอรองรับความต้องการในภาคอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย และรองรับนโยบาย BCG Model ต่อไป

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความรู้ และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อย

3.2 เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย มีแปลงเรียนรู้ในเรื่องของเทคโนโลยีการผลิตอ้อย และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ข้างเคียง

3.3 เพื่อส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาเข้าสู่โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

3.4 เพื่อขยายผลนโยบาย BCG Model สู่แหล่งผลิตอ้อยที่สำคัญ

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย จำนวน 1,100 ราย

จำนวน 38 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท, ลพบุรี, สระบุรี, สุพรรณบุรี, กาญจนบุรี, นครปฐม, ราชบุรี, เพชรบุรี, เลย, หนองบัวลำภู, อุดรธานี, หนองคาย, สกลนคร, นครพนม, ชัยภูมิ, ขอนแก่น, มหาสารคาม, ร้อยเอ็ด, กาฬสินธุ์, มุกดาหาร, อำนาจเจริญ, ยโสธร, นครราชสีมา, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี, อุตรดิตถ์, สุโขทัย, ตาก, กำแพงเพชร, นครสวรรค์, พิษณุโลก, พิจิตร, เพชรบูรณ์, อุทัยธานี, สระแก้ว และจังหวัดชลบุรี

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 อบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการเพาะปลูกอ้อยให้แก่เกษตรกร (เกษตรกร 1,100 ราย/ 38 จังหวัด)

- สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมในเขตพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกอ้อย (S1 ,S2) และมีโรงงานน้ำตาลรองรับ หรือเกษตรกรที่สนใจเพื่อเข้ารับการอบรม

- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการอบรม โดยมีประเด็นถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยให้แก่เกษตรกรเป้าหมาย เช่น การเตรียมดิน การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้พันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น การป้องกันกำจัดศัตรูอ้อยที่สำคัญ การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย แอพพลิเคชั่นทางการเกษตร ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ผลกระทบจากการเผาอ้อย และการจัดการระบบน้ำในไร่อ้อย BCG Model เป็นต้น

5.2 แปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด เป้าหมายจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ ขอนแก่น ชลบุรี กาญจนบุรี นครราชสีมา ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ และจังหวัดอุดรธานี

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด จังหวัดละ 5 ไร่ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีแหล่งน้ำและปั๊มน้ำที่มีแรงดันตั้งแต่ 1 บาร์ขึ้นไป และสมัครใจที่จะสมทบทุนเพิ่มเติมหากงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ

2) การจัดทำแปลงเรียนรู้

2.1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับเกษตรกรในการจัดเตรียมพันธุ์อ้อย แหล่งน้ำ ปั๊มน้ำ และแปลงปลูก เพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้ โดยในส่วนของพันธุ์อ้อยขึ้นกับความต้องการของเกษตรกรและความเหมาะสมของพื้นที่ปลูก ดังนี้

- การเตรียมท่อนพันธุ์ เป็นพันธุ์ที่ปลอดโรค เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และชนิดดิน และให้ผลผลิตสูง ความหวานมากกว่า 12 ซีซีเอส และอายุ 8 - 10 เดือน

- การเตรียมดิน ปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับการใช้เครื่องจักรกล สะดวกต่อการบริหารจัดการแปลง และพร้อมสำหรับการปลูกอ้อย กรณีพื้นที่ที่ดินมีชั้นดานแนะนำให้ไถระเบิดดินดาน

2.2) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านวิศวกรรมเกษตร (ศทว.) หรือศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา (อาชีพการเกษตรจักรกลเกษตร) ในพื้นที่ใกล้เคียงติดตั้งอุปกรณ์ระบบการให้น้ำและปุ๋ยทางน้ำในแปลงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3) สำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการสรุปผลโครงการฯ ต่อไป

4) การรายงานผลการดำเนินงานแปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด

ชุดที่	ชุดการรียนรู้	ครั้งที่ 1 ชนิดดิน/ปุ๋ยที่ใช้/อัตราที่ใช้	ครั้งที่ 2 ชนิดดิน/ปุ๋ยที่ใช้/อัตราที่ใช้	อ้อยอายุ 4 เดือน (สุ่มวัด 10 ต้น)		อ้อยอายุ 6 เดือน (สุ่มวัด 10 ต้น)		ผลผลิตเฉลี่ย (ตันต่อไร่) อายุ(.....เดือน)
				ความสูงเฉลี่ย (ซม.)	เส้นรอบวงเฉลี่ย (ซม.)	ความสูงเฉลี่ย (ซม.)	เส้นรอบวงเฉลี่ย (ซม.)	
1	แปลงเกษตรกรที่ไม่ได้ใช้ระบบน้ำหยด							
2	แปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด							

<u>หมายเหตุ</u> :1. แปลงเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของเกษตรกรและความเหมาะสมของพื้นที่ โดยให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจารณาถึงความเหมาะสมของเทคโนโลยี รวมทั้งออกแบบแปลงเรียนรู้และชุดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมสำหรับพื้นที่นั้นๆ ต่อไป

2. วิธีการเก็บบันทึกข้อมูล

2.1 การเก็บความสูงอ้อย วัดจากอ้อยลำหลักของกอจากโคนต้นถึงคอใบสุดท้ายที่สามารถมองเห็น (top visibledewlaps) โดยการสุ่มวัดจาก 10 ลำต้นของแต่ละแปลงย่อยแล้วหาค่าเฉลี่ย (หน่วยเป็นเซนติเมตร)

2.2 เส้นรอบวงลำต้น วัดที่กึ่งกลางลำบริเวณกลางปล้อง (สุ่มจากจำนวนอย่างน้อย 10 ลำต้นต่อแปลงย่อย) หน่วยเป็นเซนติเมตร

3. ความถี่การให้น้ำอ้อย (วัน) ในแต่ละเดือน

3.1 ดินเหนียว ร่วนเหนียว 7-10 วัน/ครั้ง

3.2 ดินทราย ร่วนทราย 3-5 วัน/ครั้ง

5.3 บริหารจัดการ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตรติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษาการดำเนินโครงการแก่สำนักงานเกษตรจังหวัด

6. ระยะเวลาดำเนินการ

6.1 ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567 โดยใช้งบประมาณปี 2566 ไปพลางก่อน

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2566			ปี 2567								
	ต.ค.66	พ.ย.66	ธ.ค.66	ม.ค.67	ก.พ.67	มี.ค.67	เม.ย.67	พ.ค.67	มิ.ย.67	ก.ค.67	ส.ค.67	ก.ย.67
1. อบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการเพาะปลูกอ้อยให้แก่เกษตรกร	←					→						
2. แปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด	←					→						
3. บริหารจัดการ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน	←								→			

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

1. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 1,100 ราย ใน 38 จังหวัด ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

2. มีแปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด จำนวน 8 แปลง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียง

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความรู้ความสามารถในเรื่องเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตต่อไร่

2. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจาก 12 ตันต่อไร่เป็น 16 ตันต่อไร่

8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

1. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย จำนวน 1,100 ราย
2. มีแปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด จำนวน 8 แปลง

เชิงคุณภาพ

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง
2. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 12 ตันต่อไร่เป็น 16 ตันต่อไร่
3. การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรได้รับความรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยโรงงานและระบบน้ำหยดในไร่อ้อย และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

2. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

10. การประเมินผลโครงการ

1. ระบบ E-Project เมื่อดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้รับงบประมาณเสร็จสิ้นแล้ว

2. ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยจะดำเนินการในช่วงเดือนกันยายน

11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กอง/สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1. ชื่อ นางสาวอรุณ แก้วขาว
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชไร่อุตสาหกรรม
โทรศัพท์ 0 2940 6124
E-mail: saoarun@gmail.com

2. ชื่อ นางสาวสุภาวดี เนินคนา
ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
โทรศัพท์ 0 2940 6124
E-mail: nernkanaaom@gmail.com